

ZAPISNIK

sa četvrte sednice Ženskog parlamenta, održane 6. marta 2015. godine

Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizovao je četvrto zasjedanje Ženskog parlamenta, uoči Međunarodnog dana žena, u cilju promovisanja ženskih ljudskih prava u Crnoj Gori i potrebe za većim učešćem žena u političkom i javnom životu, kako bi se putem dijaloga između Skupštine, Vlade i civilnog društva dobio pregled stanja u domenu rodne ravnopravnosti i identifikovale oblasti u koje je neophodno uložiti dodatne napore, radi postizanja značajnih rezultata.

Šednica je počela u 11 sati.

Članovi i predstavnici/e Vlade Crne Gore odgovarali su na pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija i predstavnica: univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija.

Šednici je predšedavala Nada Drobnjak, predšednica Odbora.

Šednici su prisustvovali:

- član/ice Odbora: mr Branka Tanasijević, Nikola Gegaj, Žana Filipović, prof.dr Jelisava Kalezić, dr Ljiljana Đurašković i doc.dr Branka Bošnjak;
- predstavnice ženskih grupa parlamentarnih partija: Alma Ljuljanaj i Slađana Šabović (DPS); Marija Šćepanović i Fatima Mehović (SDP); Ranka Šljivančanin i Nataša Jevrić (NOVA), Iva Pavlović i Danijela Radunović (PzP); Danijela Pavićević i Dragana Radović (SNP); Zorica Martinović i Jelena Milićević (Pozitivna); Edina Dešić Perazić (BS), Vjollica Lika - Čobović (Forca); Ljiljana Velić i Tanja Bakalbašić (HGI) i Jovanka Mandrapa (LPCG);
- predstavnici/ce univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija: dr Anđela Jakšić Stojanović (Univerzitet „Mediterran“), mr Aleksandra Vuković (Univerzitet Donja Gorica), Suzana Dushaj (Savez sindikata Crne Gore), Vesna Milonjić-Aleksić (Unija slobodnih sindikata Crne Gore), Vesna Lagator Pijevac (Prijestonica Cetinje), Svetlana Andrijašević (Opština Nikšić), Tanja Kažanegra (Opština Budva), Olja Stojanović (SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Berane), Hatidža Neljaj (SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Ulcinj); Biljana Zeković (SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Podgorica); Nataša Borović (Savez udruženja paraplegičara Crne Gore); Svetlana Milošević (Žene sa sela, Kolašin), Behija Ramović (Ženska REA mreža „Prva“), Irma Hadrović (Povjerenje, Bar), Dubravka Popović (CEMI), Senada Ramušević, Anida Mila i Ljumnije Ramušević (Udruženje žena Ostros);
- poslanici/e: Azra Jasavić, Snežana Jonica, Srđan Perić i Genci Nimanbegu;
- predšednici klubova poslanika: Almer Kalač i Andrija Popović;
- predšednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković;
- generalni sekretar Skupštine Siniša Stanković;
- pomoćnice generalnog sekretara Skupštine: Jelena Radonjić i Nataša Komnenić;
- gosti: zaštitnik ljudskih prava i sloboda Šučko Baković, predšednica Skupštine opštine Nikšić Sonja Nikčević, savjetnica u Službi Predsjednika Crne Gore Ranka Mitrović, bivše poslanice Hidajeta Bajramspahić i Dušanka Tušup, bivša predšednica Skupštine opštine Bar Branka Nikezić, ambasadorica Francuske Veronique Brumeauy, zamjenica ambasadora Italije Antonela Fontana, konzulka Ambasade Njemačke Ursula Romerskirchen, otpravnik poslova Ambasade Kosova Srđan Sentić, savjetnik konzul u Ambasadi Mađarske Bela Gardoš, konzulka Ambasade BiH Maja Dimitrijević, prva sekretarka Ambasade Grčke Marija Alerta, savjetnica u Ambasadi Srbije Valentina Kravljanac, treća sekretarka u Ambasadi Makedonije Milena Krsteva, treća sekretarka u Ambasadi Turske Hulija Terzi, šefica Odjeljenja za demokratizaciju Misije OEBS-a u Crnoj Gori Lia Magnaguagno, zamjenica šefa Odsjeka za saradnju u Delegaciji EU u Crnoj Gori, Dawn Adie Baird, savjetnice u Delegaciji EU u Crnoj Gori Sintija Steinite i Mladenka Tešić, vd stalnog predstavnika UNDP-a u Crnoj Gori Normasa Šimomura, koordinatorka u Kancelariji UNDP-a u Crnoj Gori Kaća Đuričković, koordinatorka programa UNICEF-a Ana Zec, predstavnica Fondacije Konrad Adenauer Stiftung (KAS) za Crnu Goru Sanija Šljivančanin, načelnica Odjeljenja za rodnu

ravnopravnost u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović, crnogorski umjetnici Katarina Zlajić i Nemanja Bjelević.

Šednicu je otvorio Ranko Krivokapić, predsjednik Skupštine Crne Gore.

Predsjednik je istakao da je i na istorijskoj ravni žena u Crnoj Gori stajala iza svih velikih junačkih djela, uključujući i ratna i da je iz tog vremena radnika u tišini dobila punu afirmaciju, ulaskom u vrijeme radnika jednakosti i pravičnosti, čemu je doprinijela i Skupština Crne Gore pokretanjem Ženskog parlamenta.

On je ocijenio da Ženski parlament predstavlja afirmaciju žena u Crnoj Gori i model koji omogućava da na ovoj platformi iskaže sva svoja mišljenja i dostignuća i da ova tematika treba da bude dio našeg življenja, a ne dio obaveza, da postane dio kulture u kojoj je povezano mitsko, tradicionalno i kulturološko.

Predsjednik je poručio da u svakom slučaju postoji ogroman prostor za rad, trud i afirmaciju dostignuća žena, kao što su i programi koje sprovodi Odbor za rodnu ravnopravnost, po čemu se Crna Gora može dodatno prepoznati.

Prisutnima se obratila predsjednica Odbora Nada Drobnjak sljedećim izlaganjem:

“Odbor za rodnu ravnopravnost, želi da se 8. mart, Međunarodni dan žena proslavlja na način kako dolikuje, sjećajući se svih onih žena koje su se borile da mi danas imamo ovaj nivo ženskih ljudskih prava, ali i da budemo svjesne da je još uvijek ogromno polje na kome treba djelovati kako bi živjeli ravnopravno, kao građani i građanke u Crnoj Gori i uopšte u svijetu. Osmi mart, kao dan kada treba da se podsetimo svih onih žena koje su se borile za ostvarenje ekonomskih, političkih i socijalnih prava, svih onih žena koje su imale viziju i bile svjesne da treba da ulože energiju da bi buduće generacije imale bolji život, buduće generacije i muškaraca i žena, jer samo ako i muškarci i žene imaju jednaka prava, ako su ravnopravni, društvo jeste demokratsko, jeste pravedno i daje jednake mogućnosti svima.

Borba za ravnopravnost nije borba samo zbog toga da bi žene imale svoj dio moći, da bi se pitale, donosile odluke već da bi kreirali bolje, pravednije društvo. Podsetiću na riječi čuvene Simon de Bovoar koja je rekla “ne želim da žene imaju moć nad muškarcima, već nad sobom”. Jer, jako je važno da smo svi mi vlasnici svojih života i da imamo pravo i mogućnost da o njemu odlučujemo.

Podsećajući na veliku francusku buržoasku revoluciju i 1789. godinu, kada je usvojena Deklaracija o pravima čovjeka i građanina, moramo se šetiti i da se dvije godine nakon te deklaracije pokazalo da čovjek i građanin ne podrazumijeva, nažalost, i muškarce i žene, da je ta deklaracija bila samo o pravima polovine čovječanstva, iako se zvala o pravima čovjeka i građanina i da su prava dobili samo muškarci i da je 1971. godine Olimp de Guž napisala Deklaraciju o pravima građanke i žene i da prvi stav te deklaracije glasi: “Žena se rađa slobodna i ostaje jednaka sa muškarcima u pravima.”

Od te 1791. godine do danas mi se još uvijek borimo da pokažemo da jesmo ravnopravne, da treba da imamo jednake šanse i mogućnosti, ali i konstatujemo napredak, konstatujemo trend koji govori da idemo u dobrom pravcu, ali da nijednog trenutka ne smijemo da se uljuljkamo na lovorikama ostvarenog, već da moramo da težimo onoj viziji koju su pretkinje postavile, a to je društvo jednakih šansi, u kome svi, bez obzira na pol, imamo jednake šanse i mogućnosti.

Ženski parlament jeste zamišljen tako da se uspostavi dijalog između civilnog društva i Vlade i predstavnica ženskih organizacija političkih partija, sindikata, preduzetnica, nevladinog sektora i sindikata i da danas imaju mogućnost da pitaju Vladu ono što smatraju da je važno.”

Za šednicu Ženskog parlamenta dostavljena su 24 pitanja:

– 11 pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija (DPS-2; SDP-1;NOVA-1;PzP-1; SNP-1; Pozitivna-1; Bošnjačka stranka-1; Forca-1; HGI-1, LPCG-1) i

- 13 pitanja predstavnica: nevladinih organizacija, univerziteta i sindikata NVO i to: SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Berane (1), SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Ulcinj (1), SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Podgorica (1), Savez udruženja paraplegičara Crne Gore (1); Žene preduzetnice sa sela, Kolašin (1), Ženska alijansa za razvoj (1);ATAK (1); Ženska REA mreža »PRVA«(1); Povjerenje, Bar (1); (Univerzitet Crne Gore – 1 ; Univerzitet Donja Gorica-1; Savez sindikata Crne Gore -1; Unija slobodnih sindikata -1;

Pitanja su postavljena: predsjedniku Vlade Crne Gore (4), Vladi (2), ministru pravde (1), ministarki odbrane (1), ministru za ljudska i manjinska prava i ministru finansija (1), ministru za ljudska i manjinska prava (5), ministru poljoprivrede i ruralnog razvoja (1), ministru rada i socijalnog staranja i vd ministra zdravlja (1), ministru rada i socijalnog staranja (4), ministarki nauke (1), vd ministra prosvjete (2) i vd ministra zdravlja (1).

Vrijeme za postavljanje pitanja iznosilo je dva minuta. Članovi/ce i predstavnici/e Vlade odgovarali su na pitanja usmeno, u trajanju do dva minuta.

Pitanja su postavile:

Predsjedniku Vlade Crne Gore

1. OLJA STOJANOVIĆ, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Berane:

»Uspostavljanje jedinstvene besplatne SOS linije za prijave slučajeva nasilja nad ženama i djecom sa 24-časovnim dežurstvom je planirano Strategijom zaštite od nasilja u porodici. Planom aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017, a i dio je pregovaračkog procesa, preciznije Akcionog plana za poglavlje 23 Pravosuđe i temeljna prava.

Molimo Vas za informaciju, da li je napravljen napredak u uspostavljanju održivih servisa podrške ženama i djeci žrtvama nasila, planiranih strateškim dokumentima i akcionim planovima i da li organizacije sa sjevera Crne Gore mogu očekivati podršku u ostvarivanju zajedničkih ciljeva u dijelu uspostavljanja održivih servisa?»

Odgovor na pitanje dao je Goran Kušević, generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja:

“U pripremonoj fazi su aktivnosti koje se tiču uspostavljanja jedinstvene SOS linije na državnom nivou. Shodno inoviranom Akcionom planu za pregovaračko poglavlje 23 predviđeno je stvaranje preduslova za uspostavljanje besplatne i jedinstvene SOS linije za prijave slučajeva nasilja sa 24-časovnim dežurstvom a koja obuhvata sljedeće aktivnosti tokom 2015. godine: Potpisivanje memorandum o saradnji između Ministarstva za ljudska i manjinska prava i nevladinih organizacija zainteresovanih za razvijanje ovog servisa, ova aktivnost shodno dinamici iz akcionog plana predviđena je za maj 2015. godine; Stvaranje zakonskih preduslova za akreditaciju programa i licenciranje stručnih radnika i pružalaca usluga SOS telefona, ova aktivnost predviđena je za jul 2015. godine; Raspisivanje javnog poziva za dodjelu servisa SOS linije pružaoцу usluga, u skladu sa zakonskim uslovima, ova aktivnost shodno dinamici iz akcionog plana predviđena je za decembar 2015.godine.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je shodno planiranoj dinamici, a na osnovu Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, donijelo pravilnike koji se odnose na uspostavljanje standarda u pružanju usluga; Pravilnik o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti (“Sl.list CG”, br.56/13 i 14/14); Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluga smještaja u prihvatilištu-skloništu (“Sl.list CG, broj 26/14); Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva i porodičnog smještaja (“Sl.list CG”, broj 19/14).

U toku su aktivnosti na donošenju Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima savjetodavno-terapijskih i socio-edukativnih usluga, kojim će se regulisati i usluga SOS telefona. U cilju poboljšanja kvaliteta usluga donijeće se pravilnici koji će se odnositi na izdavanje licenci za pružaoce usluga i stručne radnike, kao i za akreditacije programa obuka.”

2. SUZANA DUSHAJ, Savez sindikata Crne Gore:

„Na koji način Vlada planira da omogući mladim ženama da uspostave radni odnos i zasnuju porodicu, time utičući na porast nataliteta, koji je u našoj zemlji ozbiljno narušen?“

Odgovor na pitanje dao je Goran Kušević, generalni direktor Direktorata za socijalnu i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja :

„Prema zvaničnim podacima Popisa stanovništva Crne Gore iz 2011. godine, 50,6% stanovništva čine žene a 49,4% muškarci. Punoljetno stanovništvo čini 76,5% ukupnog stanovništva. U odrasloj populaciji žene čine većinu sa 51,4% dok je procenat zastupljenosti muškaraca 48,6%.

Prema podacima Ankete o radnoj snazi koju objavljuje MONSTAT, u trećem kvartalu 2014. godine stopa aktivnosti žena iznosila je 56,0%, stopa zaposlenosti 46,7% dok je stopa nezaposlenosti 16,5%. U odnosu na prethodne godine, imamo rast navedenih indikatora koji se odnose na populaciju žena, što je rezultat mjera i aktivnosti koje u kontinuitetu sprovodi Vlada Crne Gore.

Kroz strateška dokumenta koja se odnose na politiku zapošljavanja i razvoj ljudskih resursa, mjere koje se odnose na ovu oblast su: stimulisanje preduzetništva kroz kredite za samozapošljavanje za nezaposlena lica čiji su nosioci žene i koji se realizuju u manje razvijenim lokalnim smouravama; finansijska podrška i podrška u savjetima za one koji otpočinju biznis; povećanje efikasnosti mjera aktivne politike zapošljavanja sa posebnim naglaskom na integraciju dugoročno nezaposlenih lica, mladih i žena na tržištu rada, realizuju se posebne kreditne linije za žene.

U okviru mjera koje Vlada sprovodi već treću godinu zaredom je i Program stručnog osposobljavanja visokoškolaca koji se realizuje u skladu sa Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Programom se omogućava da lica koja nemaju radno iskustvo steknu znanje, vještine i kompetencije za samostalno obavljanje poslova i zadataka a koje će im omogućiti brže uključivanje u svijet rada.

Isto tako, zakonodavni okvir koji reguliše oblasti rada i zapošljavanja, propisao je posebnu zaštitu zbog trudnoće i njege djeteta, kao i sankcije za nepoštovanje istih.

Dakle, kroz stateška i normativna akta stvoreni su uslovi koji omogućavaju veće zapošljavanje žena, a sa druge strane i zaštitu žena.

Međutim, ono što ostaje kao prioritet Vlade je povećanje privrednog, odnosno ekonomskog rasta koji će dovesti do povećanja ukupnog zapošljavanja, a time i zapošljavane žena.

U tom smislu Vlada Crne Gore će i u narednom periodu sprovoditi aktivnosti koje se odnose na uklanjanje prepreka privrednom rastu, a koje će omogućiti stvaranje novih radnih mjesta, a time i veću zaposlenost mladih žena što u konačnom se može smatrati kao osnova ili sigurnost koja će im omogućiti dalji lični razvoj.

3. DANIJELA PAVIĆEVIĆ, SNP:

“Da li smatrate da otkrivanje svih učesnika i nalogodavaca ubistva Duška Jovanovića može uticati na napredovanje Crne Gore u poglavljima 23 i 24, a pošto ste sami izjavili da znate ko stoji iza ubistva Duška Jovanovića, da li namjeravate da javno saopštite imena onih za koje smatrate das u nalogodavci ovog zločina?”

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava:

„Otkrivanje počilaca i eventualnih nalogodavaca svakog krivičnog djela ubistva potvrda je efikasnosti rada državnih organa i uslov pravne sigurnosti građana Crne Gore. Dodatno, kada je riječ o ubistvu medijskih poslenika kakav je bio glavni i odgovorni urednik lista „DAN“ D. Jovanović, obaveza Države je da kroz otkrivanje i kažnjavanje svih odgovornih pokaže odlučnost u zaštiti i afirmaciji demokratskih procesa u društvu. Smatrajući sve obaveznim da doprinesem takvom epilogu, odazvao sam se pozivu Državnog tužioca i dao izjavu o mojim saznanjima tim povodom.“

Vladi Crne Gore

1.BILJANA ZEKOVIĆ, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Podgorica :

“U akcionom planu za poglavlje 23 u cilju “Jačanja kapaciteta Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore na poslovima zaštite od diskriminacije” (pod 3.1.5) planira se zapošljavanje 11 osoba koje će biti nadležne za zaštitu od torture, diskriminacije, dječjih prava i sl. Nigdje se eksplicitno ne navode ženska prava tj. rodna ravnopravnost i rodno zasnovano nasilje. Kada će rodna ravnopravnost dobiti zaslužno mjesto u hijerarhiji oblasti kojom se bavi Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, tj. da li u nekoj daljoj i skorijoj budućnosti možemo očekivati ako ne Ombudsmana/ku, onda makar nivo zamjenika/ce Ombudsmana ili će

se problematikom koja obuhvata 51% stanovništva CG i dalje, u ovoj izuzetno značajnoj instituciji, baviti jedan savjetnik?"

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava:

„U vezi sa pitanjem koje je postavila g-đa Biljana Zeković, izvršna direktorica SOS telefona za žene i djecu žertve nasilja – Podgorica, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore iznosi sljedeće:

Zakonom o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore u čl. 9 propisano je da Zaštitnik/ca ima jednog ili više zamjenika/ca, koji/e obavljaju poslove u skladu sa unutrašnjim rasporedom poslova kojima se obezbjeđuje specijalizovanost, a naročito za zaštitu prava lica lišenih slobode u cilju prevencije mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, zaštitu i promociju prava djeteta, zaštitu prava lica sa invaliditetom, rodnu ravnopravnost i zaštitu od diskriminacije. Istim članom propisano je da će odluku o broju zamjenika/ca donijeti Skupština Crne Gore na predlog Zaštitnika.

Na osnovu naprijed navedenog Skupština Crne Gore je donijela Odluku o broju zamjenika/ca („Sl.list CG“ br.64/22 od 29. decembra, 2011. godine), kojim je određen broj od 4 zamjenika/ce Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Akcionim planom, kako i sami navodite, predviđeno je popunjavanje jednog broja radnih mjesta u instituciji (ukupno 11) u periodu 2015/2017 godine, čime bi se ojačali administrativni kapaciteti i poboljšao rad institucije. Pri tome ne treba zaboraviti da takva aktivnost mora biti zasnovana i na iskustvima iz rada institucije, preuzetim međunarodnim obavezama države, prioritetima u oblasti evropskog partnerstva, kao i potrebama organizacije njenog rada i djelovanja. U tu svrhu je kreirana sadašnja organizaciona struktura i učinjena svojevrsna specijalizacija po sektorima, koja počiva na utvrđenom broju zamjenika/ca, potrebama procesa rada i dosadašnjim iskustvima iz prakse Zaštitnika/ce (broju predmeta, osjetljivosti određenih pitanja, ranjivosti društvenih grupa i sl.). Tako, shodno važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, u okviru postojećeg broja zamjenika/ca imamo jednog/u koji/a se bavi opštim pitanjima zaštite prava građana iz domena rada organa državne i lokalne uprave, jednog/u koji/a se bavi poslovima u okviru Nacionalnog preventivnog mehanizma protiv torture, jednog/u koji/a se bavi poslovima zaštite prava djeteta i jednog/u koji/a se bavi pitanjima zaštite od diskriminacije, manjinskim pravima i rodnom ravnopravnošću. Prihvatam činjenicu da bi bilo idealno imati još više zamjenika/ca, barem u dijelu popisa koji je učinjen u čl.9 Zakona o Zaštitniku/ci, ali moram priznati da bi to bila već bitno drugačija, veća i složenija struktura za koju nijesam siguran da odgovara kapacitetu i finansijsko održivosti u postojećim uslovima finansiranja institucije.

Upravo iz navedenih razloga, a imajući u vidu i neka uporedna iskustva iz okruženja, zaključili smo da bi kroz mehanizam za zaštitu od diskriminacije, manjinska prava i rodnu ravnopravnost, sa naglaskom na stručnost, autoritativnost i reference zamjenika/ce koji se bavi ovim poslovima (uključujući i rad po pritužbama), mogli postići odgovarajući rezultat. Pri tome svakako imam u vidu da se u našem radu koristimo i iskustvima civilnog sektora, naročito kada se to tiče ranjivih grupa, uključujući i prava iz domena rodne ravnopravnosti.

U samoj instituciji po pitanju rodne zastupljenosti imamo apsolutnu brojčanu ravnopravnost, kako po pitanju zamjenika/ca, tako i po pitanju administracije (kada je administracija u pitanju taj odnos je svakako u korist žena). Prilikom rasporeda i povjeravanja poslova unutar institucije u sektoru za zaštitu od diskriminacije, zaštitu manjinskih prava i rodne ravnopravnosti bili smo rukovođeni međunarodnim i nacionalnim referencama zamjenika koji je određen za tu oblast (uključujući i dio projekata koje je realizovao, a koji su djelimično bili usmjereni na zaštitu ženskih prava), te nalazim da je Vaše pitanje više usmjereno na potrebu dodatnog jačanja kapaciteta institucije, a ne na postojeća personalna rješenja u samoj instituciji.

U svakom slučaju, cijenimo Vaš stav i nalazimo da bi u postojećoj strukturi bilo moguće učiniti više na planu zaštite ženskih prava, s tim što moramo naglasiti da se poslovima rodne ravnopravnosti, shodno važećoj sistematizaciji, direktno bave najmanje dva savjetnika/ce, a u perspektivi i po potrebi i više njih (ukupno 6), zavisno od potreba procesa rada. Osim toga, na različite oblike edukacije po pitanju rodne ravnopravnosti Zaštitnik/ca upućuje i druge službenike/ce, upravo sa ciljem da se izbjegne eventualni administrativni deficit.“

2. RANKA ŠLJIVANČANIN, NOVA

“Zašto nije ukinut porez na opremu za bebe, a smanjena stopa nataliteta?”

Odgovor na pitanje dao je Ivan Radulović, savjetnik u Ministarstvu finansija:

„U vezi sa pitanjem koje se odnosi na porez na opremu za bebe, obavještavamo Vas da porez na dodatu vrijednost na promet hrane opreme za bebe nije uveden ni u jednoj zemlji, osim što je pravo na refundaciju PDV-a propisano u Republici Srbiji, ali pod određenim uslovima. Naime, za pravo na refundaciju propisan je limit u odnosu na ukupan prihod roditelja i imovinu sa kojom raspolažu, i to u godini koja prethodi godini u kojoj se podnosi zahtjev. Takođe, pravo na refundaciju je ograničeno i u pogledu visine iste, tako da se u prvoj godini starosti djeteta može ostvariti refundacija poreza do oko 400 eura, a u drugoj oko 300 eura.

Direktivom EU kojom se propisuje sistem PDV-a nije predviđen ni model oslobađanja, niti refundacije, ali ukazujemo da bi i samo uvođenje sličnog rješenja u Crnoj Gori bilo veoma komplikovano za ostvarivanje prava. Posebno komplikovano bilo bi dokazivanje vrijednosti imovine kao i podnošenje dokumentacije o ostvarenim prihodima, što bi zahtijevalo i sprovođenje kompletnog upravnog postupka.

Imajući u vidu da navedeno rješenje nije u skladu sa zakonodavstvom EU, da kao takvo ne postoji ni u jednoj drugoj zemlji, te da bi uvođenje ograničenja komplikovalo postupak, a samim tim bio bi i minimalan efekat od njegovog uvođenja, to u ovom trenutku nije predloženo slično rješenje.“

Ministru pravde

1. BEHIJA RAMOVIĆ, Ženska REA mreža “PRVA”:

“Obzirom da dosadašnje izmjene i dopune postojećeg krivičnog zakonodavstva nijesu dale adekvatno rješenje u oblasti suzbijanja dječjih brakova ugovorenog karaktera, kao i da postojeće izmjene krivičnog djela trgovine ljudima čl. 444 KZCG u dijelu odredbe ropstva i ropstvu sličnog odnosa i sklapanja nedozvoljenog braka nijesu prema našem mišljenju adekvatni pravni termini, smatramo da je neophodno izmijeniti odredbe KZCG i unijeti termin ugovorenog braka i dječijeg braka ili propisati posebno krivično djelo sklapanje dječjeg braka u nadležnosti Osnovnog državnog tužioca, a ne Višeg državnog tužioca kakvo je trenutno rješenje. Da li će Ministarstvo pravde preduzeti aktivnosti i inicijativu za izmjene pozitivnog propisa u cilju sprječavanja ugovorenih i dječjih brakova?”

Odgovor na pitanje dala je Branka Lakočević, pomoćnica ministra pravde:

„Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2013. godine, na inicijativu Ministarstva pravde u Glavi krivičnih djela protiv braka i porodice uvedeno je nekoliko novih rješenja.

Naime, kod krivičnog djela zaključenje ništavog braka iz člana 214 KZCG propisan je teži oblik ovog krivičnog djela ukoliko se drugo lice silom ili prijetnjom prinudi na zaključenje braka, tzv. prinudni ugovoreni brakovi.

Takođe, kod krivičnog djela vanbračne zajednice sa maloljetnikom iz člana 216 KZCG teži oblik je dopunjen sa kvalifikatornom okolnošću kada je djelo učinjeno upotrebom sile ili prijetnje.

Za suđenje u predmetima za krivično djelo iz člana 214 i 216 KZCG nadležan je osnovni sud, a shodno tome za krivično gonjenje osnovno državno tužilaštvo.

Imajući u vidu vrlo kratak rok za pripremu odgovora nije bilo moguće pribaviti podatak o broju krivičnih prijava, broju odbačenih krivičnih prijava, broju sprovedenih istraga, broju optužnih akata i broju presuda za krivično djelo iz člana 214 i člana 216 KZCG, kako bismo mogli analizirati primjenu navedenih odredaba u praksi.

U narednom periodu Ministarstvo pravde će u saradnji sa Centrom za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije inicirati organizovanje tematskih obuka za sudije i državne tužioce iz oblasti zaključenja tzv. prinudnih ugovorenih brakova u cilju što bolje implementacije izmijenjenih i dopunjenih odredaba iz čl. 214 i 216 KZCG.

U odnosu na krivično djelo trgovina ljudima iz člana 444 KZCG Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2013. godine kod zakonskog opisa ovog krivičnog djela proširen je, između ostalog, osnovni oblik djela u smislu da je način radnje izvršenja dopunjen upravo formulacijom „dovođenjem u

položaj ropstva ili ropstvu sličnog odnosa“. Navedena izmjena izvršena je u cilju usklađivanja krivičnog djela iz člana 444 KZCG sa Konvencijom Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima iz 2005. godine.

U članu 4 navedene konvencije trgovina ljudima je definisana kao „vrbovanje, prevoz, premještanje, skrivanje ili prihvatanje lica, uz primjenu prijetnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane zloupotrebe ovlaštenja ili ugroženosti, ili davanjem ili primanjem novčanih sredstava ili druge koristi radi dobijanja pristanka lica koje ima kontrolu nad drugom licem u cilju eksploatacije. Eksploatacija, u najmanju ruku, uključuje iskorišćavanje, prisilan rad ili pružanje usluga, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu, služenje ili vađenje ljudskih organa.“

Takođe, brojni drugi međunarodni standardi koriste termine „ropstvo“ ili „ropstvu sličan odnos“, kao što su Evropska konvencija o ljudskim pravima; Ženevska konvencija o ropstvu iz 1926. godine; Dodatna konvencija o ukidanju ropstva, trgovine robljem, institucijama i praksama nalik na ropstvo od 7. septembra 1956; Konvencija Međunarodne organizacije rada o najgorim oblicima dječijeg rada, te stoga ne možemo prihvatiti navedenu konstataciju da to nisu adekvatni pravni termini.“

Ministarki odbrane

1. IVA PAVLOVIĆ, PzP:

“Zašto se pripadnicama i pripadnicima Vojske Crne Gore ne isplaćuju naknade za prekovremeni rad, noćne sate i praznične dnevnicke a što je zakonska obaveza normirana kroz posljednje izmjene i dopune Zakona o vojsci?”

Odgovor na pitanje dala je Radmila Đakonović, samostalna savjetnica u Ministarstvu odbrane:

„Licima u službi u Vojski Crne Gore se, od 08.01.2010. godine, vrši redovna isplata uvećanja zarade po osnovu prekovremenog, noćnog i prazničnog rada, koji je uveden u skladu sa članom 107 Zakona o Vojski Crne Gore, kojim je propisano da ministar, na predlog načelnika Generalštaba, može uvesti rad duži od punog radnog vremena zbog vanrednih potreba službe.“

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Vojski Crne Gore („Službeni list CG“, br.32/14), za lica u službi u Vojski je propisano pravo na naknadu za dežurstvo (član 101), čijim ostvarivanjem su licu u službi u Vojski isključuje pravo na uvećanje zarade po osnovu rada dužeg od punog radnog vremena, rada noću i rada koji su zakonom određeni kao neradni dani.

Budući da, u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Vojski Crne Gore (član 101 stav 4), bliže uslove, način ostvarivanja i visinu naknada utvrđuje Vlada, pomenuta naknada će se isplaćivati nakon stupanja na snagu nove Uredbe o bližim uslovima, načinu ostvarivanja i visini naknada i drugih primanja lica u službi u Vojski Crne Gore, čiji predlog se nalazi u proceduri usaglašavanja sa nadležnim organima.“

Ministru za ljudska i manjinska prava i ministru finansija

1. Marija Šćepanović, SDP:

“Molimo Vas da nam odgovorite kako će Vlada Crne Gore pomoći realizaciji Programa podrške ženama u biznisu, koji zajednički sprovode Investiciono - razvojni fond Crne Gore A.D., u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i UNDP-om, u dijelu koji se odnosi na instrumente obezbjeđenja vraćanja kredita”.

O b r a z l o ž e n j e

Program podrške ženama u biznisu, koji zajednički sprovode Investiciono - razvojni fond Crne Gore A.D., u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i UNDP-om, a koji se finansira se iz sredstava Evropske unije (IPA 2010), je dobro osmišljen mehanizam koji će doprinjeti ekonomskom osnaživanju žena, razvoju njihovog preduzetničkog potencijala, a istovremeno i podstaći održivi razvoj na lokalnom nivou. Naime, radi se o izuzetno povoljnoj kreditnoj liniji koja će omogućiti ženama pokretanje sopstvenog biznisa i pristupa tržištu rada i kapitala, što je od neprocjenjivog značaja za smanjenje stope nezaposlenosti, naročito u sjevernom dijelu Crne Gore gdje je procenat siromaštva i broj nezaposlenih

najveći. Takođe, ovaj program ima šansu da utiče na smanjenje raseljavanja iz sjeverne regije Crne Gore. Podaci iz prošle godine, govore da se za 7 mjeseci iselilo 900 stanovnika, tj. 4 stanovnika dnevno.

Međutim, sporan dio Programa odnosi se na instrumente njegovog obezbjeđenja, pogotovo kad su u pitanju mlađe žene, koje žele ostati u svojim sredinama i pokrenuti sopstvene biznise, ali nemaju odgovarajuće uslove obezbjeđenja sredstava za korišćenje ove kreditne linije. Kako se navodi iz Investiciono - razvojnog fonda, kao jedino sredstvo obezbjeđenja kredita prihvaćate se administrativne zabrane na primanja, minimum jednog, bonitetnog žiranta (u zavisnosti od iznosa kredita i primanja žiranta), alternativno mjenice, hipoteke na nepokretnostima, bankarske garancije, garancije jedinica lokalne samouprave i garancije Vlade Crne Gore. Obzirom da većina, pogotovo mlađa populacija žena u složenoj socio-ekonomskoj situaciji u Crnoj Gori, neće moći da obezbijedi realizaciju kredita preko administrativnih zabrana, žiranata i hipoteka, postavlja se pitanje koje će mjere preduzeti Vlada Crne Gore u saradnji sa lokalnim samoupravama da ovaj program ne ostane samo mrtvo slovo na papiru, a jedan dobro osmišljen koncept, kompatibilan sa sličnim motivišućim programima u Evropskoj uniji, ne zaživi.

Moramo imati u vidu da je jedan od uslova EU smanjenje nezaposlenosti, a u Crnoj Gori broj nezaposlenih je po posljednjim podacima 35,07 hiljada odnosno 15,9 %, što je za 0,4% više u odnosu na prošlu godinu i među najvećima je u regionu. Ista stopa u EU iznosi 11.5%. Na Zavodu za zapošljavanje registrovano je 7600 osoba sa visokim obrazovanjem, magistraturom ili doktoratom, što je 1,3% nezaposlenih; 8600 sa visokim i višim obrazovanjem, što je 1,45% nezaposlenih i 20 300 nezaposlenih srednjoškolaca. Od ukupnog broja evidentiranih na Zavodu 37 % odnosi se na naše građane sa sjevera Crne Gore. Broj ne zaposlenih žena je 22 400.

Polazeći od naprijed navedenog, evidentno je da država ne bi smijela dopustiti da jedan od pohvalnih projekata, kakav je Program podrške ženama u biznisu, "padne na ispitu" zbog nemogućnosti njegove realizacije u praksi. On zahtijeva sveobuhvatan pristup države, lokalnih samouprava i nadležnih institucija. Očekujemo od Vlade Crne Gore i resornih ministarstava da omogući ženskom biznisu da zaživi, pogotovo na sjeveru, gdje su mlade žene izgubile svaku nadu za napretkom i jedini izlaz za obezbjeđenje egzistencije vide u odlasku iz svojih rodni gradova.

I na kraju ističemo, ne možemo i ne želimo svi živjeti u Podgorici i na primorju ! Omogućite nam uslove za razvoj lokalnih sredina i na sjeveru Crne Gore i time nam dajte šansu da svojim znanjem i ženskim preduzetničkim potencijalom doprinesemo ravnomjernom regionalnom razvoju naše države."

Odgovore na pitanje dali su: dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava i Ivan Radulović, savjetnik u Ministarstvu finansija:

- *Odgovor dr Suada Numanovića, ministra za ljudska i manjinska prava:*

U sklopu IPA 2010 Programa rodne ravnopravnosti realizovanog od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava (u daljem tekstu:MLJMP) i UNDP-a, uz finansijsku podršku Delegacije EU u Crnoj Gori, u 4 pilot opštine (Cetinje, Kolašin, Mojkovac i Pljevlja), prethodnih godina, radili smo na podsticaju ženskog preduzetničkog potencijala. Program se realizovao uz punu angažovanost svih relevantnih aktera na lokalnom nivou – od gradonačelnika, preko menadžera, sekretarijata i biznis centara, zatim programski angažovanih ekspertkinja, NVO-a i samih preduzetnica. Program je obuhvatio 150 žena koje su kroz brojne edukativne aktivnosti unaprijedile preduzetnička znanja i vještine, a od kojih je 54 njih razvilo biznis planove. Sem toga, 34 žene iz opština Kolašin i Mojkovac su dobile finansijsku podršku za realizaciju dijela njihovih biznis planova od Regionalne razvojne agencije za Bjelasicu, Prokletije i Komovi, dok su u Centru dvije preduzetnice registrovale svoj biznis, a određeni broj aktivno djeluje kroz nevladino udruženje preduzetnica.

Prije nego što smo otpočeli rad u 4 pomenute opštine, sproveli smo istraživanje o ženskom preduzetništvu i mapirali ključne probleme sa kojim se žene susreću kada je u pitanju razvoj preduzetničkog potencijala. Jedna od najbitnijih prepreka kod realizacije ovih planova je prije svega nedostatak i nedostupnost finansijskih resursa za otpočinjanje biznisa, te komplikovane i zahtjevne administrativne procedure kod banaka i investiciono-razvojnog fonda (u daljem tekstu:IRF).

Shodno opredjeljenju da kroz Program rodne ravnopravnosti utičemo na stvaranje novih i unapređenje postojećih politika u ovom domenu, a podstaknuti nalazima istraživanja i iskustvima žena iz

ove četiri opštine, intenzivno smo radili u protekle četiri godine na stvaranju ambijenta i raspoloženja kod različitih nezavisnih finansijskih institucija za unapređenje uslova za kreditiranje preduzetnica, uvođenje fleksibilnijeg pristupa, te manjim administrativnim zahtjevima. Upravo je Investiciono-razvojni fond nedavno potvrdno odgovorio na naše uporno zagovaranje i uveo kredit sa povoljnijim uslovima za žensko preduzetništvo. Shodno ovim pomacima i zajedničkom interesovanju da unaprijedimo žensko preduzetništvo, postigli smo dogovor i potpisali Memorandum o saradnji u februaru o.g. u smislu potvrde naših zajedničkih napora po ovom pitanju i to na način što IRF nudi povoljne kredite, a MLJMP i UNDP kontinuirano informišu o ovoj mogućnosti kreditiranja, te prema mogućnostima nude i edukacije za preduzetnice.

Uvjereni da smo svi na istom zadatku, da unapređujemo žensko preduzetništvo, vjerujemo da će Investiciono-razvojni fond u razmatranju kreditnih zahtjeva uvijek polaziti od primarnih motiva za uvođenje ove kreditne linije, te u svakodnevnoj radnoj praksi pružiti punu, ažurnu i pravovremenu podršku svim zainteresovanim preduzeticama, kako u procesu apliciranja za kredit, tako i u pribavljanju potrebne dokumentacije i razmatranju istih. Krediti po ovoj kreditnoj liniji odobravaće se do iznosa do 10.000 €, uz kamatnu stopu od 3,5% na godišnjem nivou, kao i 3% za projekte koji se realizuju u opštinama na sjeveru Crne Gore, Nikšiću, Cetinju i Ulcinju. Rok otplate je do 6 godina, uključujući i grejs period od godinu dana. Kao instrument obezbjeđenja, neophodan je jedan žirant, s tim što IRF može alternativno prihvatiti i hipoteku, bankarske garancije, garancije jedinica lokalne samouprave i druge uobičajene instrumente obezbjeđenja.

Dakle, problem koji ste Vi prepoznali, a tiče se pitanja obezbjeđenja kredita koji preduzetnice uzimaju, prema novoj politici IRF-a ostavlja prostor za naš dalji rad i napore kako na lokalnom, tako i na državnom nivou.

Sada, kada smo na početku ovog projekta, sagledavamo mogućnosti sa lokalnim samoupravama za osnivanje tzv. „garantnih fondova“ koji bi bili taj neophodni mehanizam podrške za veliki broj žena preduzetnica, koje ne mogu ponuditi nikakvo obezbjeđenje za ove mikrokredite IRF-a čak i po ovako povoljnim uslovima, i zalažemo se da pitanje kako pomenutog garantnog fonda tako i drugi problemi u podsticaju i razvoju ženskog preduzetništva od faze registrovanja do faze razvoja iz mikro u malo tj. srednje preduzeće, budu integrisani u Strategiju ženskog preduzetništva koja je trenutno u izradi, a koja bi upravo morala da ponudi konkretan odgovor na stvaranje uslova za razvoj ženskog preduzetništva u naredne četiri godine.

Na kraju, u potpunosti ćemo se složiti sa Vama da je razvoj ženskog preduzetništva odgovor na migracije sa sjevera, na sivu ekonomiju, na smanjenje nezaposlenosti i konačno, žensko preduzetništvo je preduslov sveukupnog ekonomskog razvoja Crne Gore.

Stoga će se Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i dalje zalagati za punu angažovanost i sveobuhvatan odgovor nadležnih Ministarstava i institucija u državi i na lokalnom nivou po pitanju razvoja ženskog preduzetništva.

- *Odgovor Ivana Radulovića, savjetnika u Ministarstvu finansija:*

Povodom pitanja koje se odnosi na realizaciju Programa podrške ženama u biznisu, Ministarstvo finansija obratilo se Investiciono-razvojnog fondu, koji navedeni projekat sprovodi u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i UNDP-om. Odgovor glasi:

„Program za rodnu ravnopravnost IPA 2010, koji zajednički sprovode UNDP i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, a finansira ga Evropska unija, ima za cilj da poboljša položaj žena u domenu njihovog ličnog integriteta, ekonomskog napretka i političke zastupljenosti.

Konkretan cilj Programa je jačanje kapaciteta, poboljšanje mehanizama i unapređenje odgovarajućih politika, u skladu sa međunarodnim okvirima (UN i EU), nacionalnim politikama i razvojnim prioritetima zemlje.

Cilj ove kreditne linije je pružanje podrške ženama koje planiraju da registruju sopstveni biznis.

Podržavajući preduzetnički potencijal žena, pruža se šansa da žene kroz najpovoljniju kreditnu liniju finansiraju mali biznis i isti učine dostupnim tržištu čime se podstiče održivi razvoj na lokalnom nivou. Takođe, u organizaciji UNDP-a i Ministarstva za ljudska i manjinska prava obezbijeđena je obuka za započinjanje biznisa, što je od posebnog značaja da preduzetnice budu što bolje osposobljene za biznis.

Posebna stimulacija se odnosi kroz malu kamatnu stopu koja iznosi 3,5%, a ta kamatna stopa za projekte koji se realizuju u opštinama na sjeveru Crne Gore i u manje razvijenim opštinama Cetinje, Nikšić i Ulcinj je 3%, iznos kredita je do 10.000,00, rok otplate do 6 godina, grejs period do 1 godine. Uz to preduzetnice za ovu kreditnu liniju ne plaćaju naknadu za kredit. Dakle, radi se o najpovoljnijoj kreditnoj liniji u Crnoj Gori.

Svjesni činjenice da se imovina u Crnoj Gori tradicionalno vodi na muški dio populacije, te da se kao ograničavajući faktor nameće dostupnost adekvatnog kolaterala kada je u pitanju žensko preduzetništvo, IRF CG A.D. je uradio sve u cilju liberalizacije stava po pitanju prevazilaženja ovog problema.

S posebnim senzibilitetom za žensko preduzetništvo, preporuka IRF CG A.D. u saglasnosti sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i UNDP-om bila je da se kao jedino sredstvo obezbjeđenja prihvate administrativne zabrane na primanja, minimum jednog, bonitetnog žiranta (u zavisnosti od iznosa kredita i primanja žiranta) u smislu da je taj instrument jedino i dovoljan ako se obezbijedi (bez korišćenja drugog instrumenta), s obzirom da nije uobičajena praksa da se administrativne zabrane uzimaju kao primarno sredstvo obezbjeđenja.

Takođe, IRF CG A.D. će kao instrumente obezbjeđivanja kredita prihvatiti mjenice, hipoteke na nepokretnostima (bez obzira da li je preduzetnica vlasnik hipoteke ili je to neko iz porodice, prijatelji i sl.), bankarske garancije, garancije jedinica lokalne samouprave, garancije Vlade Crne Gore i druge uobičajene instrumente obezbjeđenja u bankarskom poslovanju u skladu sa politikom kolaterala i odlukama nadležnih organa IRF CG A.D.

Pored ove kreditne linije za žene IRF realizuje i drugu koja se odnosi na poslovanje mikro, malih i srednjih preduzeća u kojima su žene nosioci biznisa. Iznos kredita je od 10.000 do 200.000 €, kamata 4% (kamatna stopa za projekte koji se realizuju u opštinama na sjeveru Crne Gore i u manje razvijenim opštinama Cetinje, Nikšić i Ulcinj je 3,5%), rok otplate do 8 godina, grejs period do 2 godine. Isto tako i ova kreditna linija je najpovoljnija u Crnoj Gori.

Pored ovih kreditnih linija preduzetnice mogu koristiti i druge kreditne linije koje realizuje IRF, koje su ubjedljivo najpovoljnije na tržištu kapitala u Crnoj Gori.

IRF CG A.D. je institucija koja sredstva za kreditnu podršku obezbjeđuje na međunarodnom finansijskom tržištu, ima obaveznu da ih vrati, te shodno tome mora poštovati zakonske propise koji se odnose na procedure davanja kredita. Ovi uslovi kolaterala koji su dati za kreditne linije namijenjene ženama u biznisu predstavljaju zakonski minimum kojim se jedan kredit mora obezbijediti.“

Ministru za ljudska i manjinska prava

1. ALMA LJULJANAJ, DPS:

»Koliko je osnovano lokalnih kancelarija/savjeta za rodnu ravnopravnost, koliko je usvojeno lokalnih akcionih planova koji imaju za cilj efikasniju primjenu politike rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou?«

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava:

“Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, već nekoliko godina zaredom podržava programe za unapređenje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou. S tim u vezi, Ministarstvo je razvilo zavisno od potreba pojedinačnih opština, različite programe podrške u saradnji sa navedenim akterima

Prvi korak u pružanju ove vrste podrške na lokalnom nivou do sada je predstavljao potpisivanje Memoranduma o saradnji između opština, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Do sada je ovakve memorandume potpisalo šesnaest crnogorskih opština, nakon čega bi uslijedilo imenovanje kontakt osobe, te kasnije izrada lokalnih akcionih planova za rodnu ravnopravnost i podrška konkretnim aktivnostima koje su ovim dokumentima predviđene. Osim podrške u izradi dokumenata koji se bave politikama rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, projekti čiju smo realizaciju podržali bavili su se učešćem žena u javnom i političkom životu, edukacijom, zdravljem, te borbom protiv nasilja u porodici.

S tim u vezi, postignuti su sljedeći rezultati:

- Do sada je potpisano 16 memoranduma o saradnji u oblasti rodne ravnopravnosti sa 16 opština u Crnoj Gori – u septembru 2014. godine sa opštinom Rožaje, u decembru 2014. sa glavnim gradom Podgorica. Planirano je da se tokom 2015. godine potpišu memorandum sa preostalim opštinama u Crnoj Gori.
- U 11 opština formirani su Savjeti za rodnu ravnopravnost.
- U 20 opština imenovani su koordinatori/ke za rodnu ravnopravnost.
- Formirano je 5 kancelarija za rodnu ravnopravnost u 5 opština (Bijelo Polje, Pljevlja, Cetinje, Budva, Nikšić).
- U 9 opština usvojeni su lokalni akcioni planovi (Budva-3. po redu, Kotor 2. po redu, Tivat-2. po redu, Cetinje-3. po redu, Bijelo Polje-1. po redu, Mojkovac-1. po redu, Pljevlja-2. po redu, Nikšić-2. po redu, Bar-3. po redu. U ovim opštinama je pri izradi planova istovremeno vršena edukacija zaposlenih u lokalnoj samoupravi, kao i članova/ca Savjeta za rodnu ravnopravnost o pitanjima rodne ravnopravnosti i uopšte o antidiskriminacionom zakonodavstvu. Preostale lokalne samouprave su u početnoj fazi izrade LAP-ova.
- U 3 opštine - Budva, Bar i Tivat su za 2014. godinu u budžetu namjenski obezbijeđena sredstva za sprovođenje aktivnosti iz lokalnih akcionih planova.
- U 10 opština je usvojena Odluka o rodnoj ravnopravnosti.

Pored navedenog, afirmativno je da u Baru postoji posebno usvojena Odluka o obaveznom vođenju statističkih podataka razvrstanih po polu, kao i da je urađena rodno senzitivna analiza budžeta iz koje je proizašlo da se u ovoj opštini usvoji Program za ekonomsko osnaživanje žena. U opštinama Bar i Pljevlja su formirane NVO koje okupljaju žene sa sela i čiji je cilj djelovanja edukacija i ekonomsko osnaživanje žena sa sela, i ove organizacije aktivno učestvuju na svim manifestacijama na lokalnom, regionalnom i državnom nivou. U Pljevljima je usvojena Odluka o dodjeli finansijskih sredstava sportskim organizacijama i timovima koji su rodno senzitivni. U opštini Nikšić potpisan je Memorandum o saradnji između opštine i NVO SOS telefon za zaštitu djece i žena žrtava nasilja, čiji je cilj obezbijeđenje prostora za rad – opština je besplatno dodijelila plac za izgradnju Sigurne ženske kuće, koja veoma dobro funkcioniše. U Budvi je organizovana obuka za članove/ce multidisciplinarnih timova za zaštitu od nasilja u porodici iz tri opštine – Budva, Tivat i Kotor. U tri opštine Budva, Bar i Tivat su za 2014. godinu u budžetu namjenski obezbijeđena sredstva za sprovođenje aktivnosti iz lokalnih akcionih planova.

Nakon lokalnih izbora koji su organizovani tokom 2014. godine, značajno je povećana zastupljenost žena odbornica (do 32%).

2. KENANA STRUJIC, Bošnjačka stranka –na sednici pitanje je pročitala Edina Dešić Perazić:

“Crna Gora je jedna od prvih država koje su potpisale i ratifikovale Istanbulsku konvenciju. Samom ratifikacijom preuzela je obavezu da mijenja zakone, uvede praktične mjere i obezbijedi resurse za efikasnu prevenciju i sprječavanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Zanima me konkretno da li Vlada planira da u skorijem vremenu formira zvanično tijelo koje će biti nadležno za koordinaciju, praćenje, sprovođenje i procjenu politika i mjera za sprječavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih ovom konvencijom”

O b r a z l o ž e n j e

Unapređivanje rodne ravnopravnosti i položaja žena u svim oblastima političkog, ekonomskog i društvenog života javlja se kao jedan od neophodnih preduslova svih strategija i direktiva Evropske unije. S obzirom na zvaničnu opredijeljenost Crne Gore da ide ka evropskim integracijama, jasno je da će se principi i standardi u oblasti rodne ravnopravnosti provlačiti kroz mnoga poglavlja tokom pregovora i da će sasvim sigurno biti dio akcionih planova za usklađivanje našeg zakonodavstva sa evropskim.”

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava:

Na prijedlog Ministarstva rada i socijalnog staranja, Vlada Crne Gore usvojila je u junu 2011. godine Strategiju zaštite od nasilja u porodici, koja sadrži: ocjenu stanja i identifikovanje ključnih problema u socijalnoj i drugoj zaštiti, kao i ciljeve i mjere za unaprjeđenje socijalne i druge zaštite, a naročito u vezi: podizanja nivoa svijesti građana o problemu nasilja i formiranju stavova o neprihvatljivosti nasilja; razvoja programa za prevenciju nasilja; podrške porodici u prevenciji nasilja; daljeg razvoja normativnog okvira u oblasti zaštite; jačanja saradnje organa, ustanova, organizacija i drugih pravnih i fizičkih lica koja se bave zaštitom; sticanja novih znanja i vještina svih koji se bave zaštitom; unaprjeđenja sistema za prikupljanje i analizu podataka i izvještavanja o slučajevima nasilja.

Jedna od obaveza proisteklih iz Strategije bila je i formiranje Komisije za koordinaciju, praćenje sprovođenja aktivnosti koja je zadužena i za pripremu redovnih godišnjih izvještaja koje se odnose na Strategiju zaštite od nasilja u porodici.

Kako je Strategija za sprječavanje nasilja u porodici oročena na period od četiri godine, odnosno do kraja 2015. godine, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je pristupilo početkom godine formiranju Radne grupe za izradu nove Strategije za sprječavanje nasilja u porodici za period 2016-2019 sa Akcionim planom, koja će u sebi inkorporirati sva međunarodna dokumenta, koja se odnose na ovu problematiku sa posebnim akcentom na Konvenciju Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja nadženama i nasilja u porodici, Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, Konvenciju Ujedinjenih nacija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, Konvencija o pravima djeteta i njena tri fakultativna protokola. Dakle, u navedenom dokumentu biće predviđena aktivnost koja se odnosi na obrazovanje tijela na nacionalnom nivou koje će biti zaduženo da prati sprovođenje Istanbulske konvencije.

Ministru poljoprivrede i ruralnog razvoja

1. SVETLANA MILOŠEVIĆ, preduzetnica, selo Plana, Opština Kolašin:

“Znajući da Crna Gora na putu evropskih integracija i ulaska u EU već usvaja određene standarde u procesu proizvodnje, suočavamo se sa mnogobrojnim problemima. Pošto dolazim iz jedne male nerazvijene sredine sa sjevera gdje je poljoprivreda slabo razvijena, bolje reći, gdje nemamo organizovan otkup mlijeka, primorani smo da sirovinu preradimo na svojim gazdinstvima na tradicionalan način i sami se izborimo za tržište. Pitam ministra, kako Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja vidi rješenje ovog problema. Kao individualni proizvođači nemamo mogućnosti da iz sopstvenih sredstava izgradimo adekvatan objekat sa nužnom opremom, niti obezbijedimo ambalažu, sertifikat i kontrolu proizvoda koji bi zadovoljili standard EU. Kredite koji nam se nude, jako je teško dobiti, ili smo već kreditno zaduženi u potencijalna sredstva poljoprivrede.

Odgovor na pitanje dao je Petar Ivanović, ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja:

“Bez obzira na proces integracija u Evropsku uniju, u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja posebno smo posvećeni pitanju bezbjednosti hrane. Zdravlje građana Crne Gore mora biti ispred procesa integracija ili bilo kog drugog pitanja. Da bismo podigli nivo bezbjednosti hrane potrebno je usvojiti standarde u procesu proizvodnje. Pod procesom proizvodnje podrazumijevamo kompletan lanac od primarne proizvodnje, preko prerade, skladištenja, transporta do prodaje.

Kazali ste da se na putu Crne Gore ka EU integracijama suočavate sa mnogobrojnim problemima. Razumijemo da kao mali proizvođač imate poteškoće da sami pronađete tržište. Ali, udruženi sa drugim proizvođačima iz Vašeg mjesta, sigurno ćete lakše ubijediti otkupljivače da dođu u Vaše selo. Zato smo kao Ministarstvo uradili dvije stvari: prvo, već treću godinu zaredom kroz Agrobudžet podržavamo udruživanje poljoprivrednih proizvođača i njihove zajedničke aktivnosti, i drugo, pripremili smo Zakon o kooperativama. Vjerujemo da ovaj uvaženi dom nema razloga da dalje odlaže stavljanje navedenog zakona na dnevni red.

Uzimajući u obzir specifičnosti Vašeg kraja i sela, koje važi za jedno od najljepših sela u Crnoj Gori, predložio bih da razmislite o tome da povežete turizam i aktivnosti na porodičnom gazdinstvu. Ministarstvo poljoprivrede, preko usvojenog Agrobudžeta, podržava tzv. diverzifikaciju aktivnosti na porodičnim gazdinstvima. To znači da nam se možete obratiti sa zahtjevom da jedan dio svog domaćinstva

osposobite za pansion usluge i da proširite mogućnosti prodaje Vaših proizvoda, mlijeka, kajmaka, sira itd. Razmislite. Treba početi na vrijeme. Iskoristite prirodne ljepote i Vaš trud i rad. Dodatno, veliki broj turista želi da vidi proizvodnju na tradicionalan način, jer je svijet preplavljen unificiranim industrijskim proizvodima.

Nema mjesta strahu da će primjenom EU standarda doći kraj proizvodnji tradicionalnih proizvoda poput sira, kajmaka, pršute i drugih proizvoda, jer za tradicionalnu proizvodnju evropsko zakonodavstvo prepoznaje mogućnost fleksibilnijeg pristupa kad je u pitanju ispunjavanje higijenskih zahtjeva. Ali, bez obzira na fleksibilnost koju nudi EU zakonodavstvo, mi u Ministarstvu želimo da budemo sigurni da poljoprivredni proizvođači nude bezbjedne proizvode, da postoji adekvatan nivo higijene, da turisti koji dolaze u Crnu Goru mogu da probaju proizvode odličnog kvaliteta i da svoje utiske o tome prenesu dalje.

Zato Vas pozivamo da nastupate udruženo i zaštitite Kolašinski sir kao tradicionalni proizvod, čime će se dobiti veća cijena proizvoda, ali istovremeno garantovati kvalitet i kontinuitet proizvodnje.

Za realizaciju svih ovih aktivnosti moguće je ostvariti podršku kroz Agrobudžet u okviru mjera ruralnog razvoja. Konkretno, to su četiri mjere: "Podrška aktivnostima kooperativa i nacionalnih udruženja", "Unapređenje kvaliteta proizvoda", "Podrška investicijama za preradu na porodičnim gazdinstvima" i "Diversifikacija ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama".

Upravo zato što smo imali veliko razumijevanje za brojne izazove sa kojima se susreću poljoprivredni proizvođači, prilikom kreiranja svih pojedinačnih mjera Agrobudžeta vodili smo računa da na najbolji način odgovorimo njihovim potrebama. Znamo da budžet za poljoprivredu koji je usvojio ovaj uvaženi Dom nije dovoljan, ali nastojimo da novac kojim raspolažemo bude dostupan onima koji stvarno rade i koji žele da unaprijede svoju proizvodnju.

Osim nacionalnih sredstava, poljoprivrednim proizvođačima su za investicije veće od 10.000 eura na raspolaganju sredstva programa za investicije u poljoprivredna gazdinstva u okviru programa MIDAS i sada novog programa i PARD-like, a od naredne godine, nadamo se i IPARD-like 2 i IPARD programa.

Ovom podrškom u visini od 50% bespovratnih sredstava, pružaju se konkretne mogućnosti poljoprivrednim proizvođačima da unaprijede svoje proizvode, jer samo kvalitetnim proizvodom mogu obezbijediti siguran plasman.

Zato vas pozivam da glas o namjeri Vlade Crne Gore da se u regionu i svijetu pozicioniramo kao proizvođači kvalitetne hrane, pronesete Vašim selom i krajem. Sve velike ideje padaju na sitnicama. A za nas nijedan poljoprivredni proizvođač nije sitnica, već marljiv i vrijedan stvaralac koji je naš partner u ostvarenju dugoročnog cilja koji možemo postići samo ako radimo zajedno, smanjimo troškove proizvodnje i proizvodimo proizvode koje će svijet prepoznati po kvalitetu. U ime naših predaka i u ime budućih generacija koje će naslijediti Vaš trud i znoj, pozivam Vas da to i učinite."

Ministru rada i socijalnog staranja i rukovodiocu Ministarstva zdravlja

1. NATAŠA BOROVIĆ, Savez udruženja paraplegičara Crne Gore:

„Savez udruženja paraplegičara Crne Gore je 2014. godine sproveo istraživanje koje je imalo za cilj da se dobije uvid u stavove osoba s invaliditetom o roditeljstvu, odnosno da se stekne slika o njihovom iskustvu i potrebama u ostvarivanju ove uloge. Rezultati istraživanja su objavljeni u publikaciji „Osobe s invaliditetom i roditeljstvo“. Oni pokazuju da se prepreke zbog kojih osobe s invaliditetom nemaju kvalitetnu zaštitu seksualnog i reproduktivnog zdravlja, te izazovi sa kojima se suočavaju kada je u pitanju ostvarivanje u roditeljstvu, pretežno odnosno na njihov ukupan društveni položaj koji im ne obezbjeđuje društvenu podršku, materijalnu sigurnost i samostalnost. Promjene koje su žene s invaliditetom predložile kako bi se prepoznali izazovi riješili su sljedeće: sistemska podrška društva (unapređenje zakonske regulative, podrška institucija, pristupačnost usluga zdravstvene zaštite, servisi podrške roditeljima i sl.) i informisanje i edukacija osoba s invaliditetom, zdravstvenih radnika i javnosti uopšte.

Koje podsticajne mjere/afirmativne akcije Vlada namjerava da preduzme u narednom periodu kako bi se ženama s invaliditetom omogućila kvalitetnija zaštita seksualnog i reproduktivnog zdravlja i ostvarivanje u roditeljstvu?“

Odgovor na pitanje dali su: rukovodilac Ministarstva zdravlja dr Suad Numanović i Goran Kušević, generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

Odgovor rukovodioca Ministarstva zdravlja dr Suada Numanovića, glasi:

„Ministarstvo zdravlja kao nadležno za zdravstvenu politiku je posebno osjetljivo kada su u pitanju osobe s invaliditetom a još više kada je u pitanju njihovo seksualno i reproduktivno zdravlje.

Nažalost, trenutno, rijetki su domovi zdravlja i privatne zdravstvene ustanove koji su podržali inicijativu Ministarstva zdravlja i opremile ordinacije ginekološkim stolovima koji su prilagođeni ženskoj populaciji sa invaliditetom.

Ministarstvo zdravlja apeluje na NVO čiji je predmet interesovanja seksualno i reproduktivno zdravlje žena sa invaliditetom, da potpišu Memorandum o saradnji sa Ministarstvom zdravlja kako bi zajednički unaprijedili dostupnost uslugama seksualnog i reproduktivnog zdravlja i ostvarivanje u roditeljstvu.“

Odgovor generalnog direktora Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Gorana Kuševića, glasi:

„Odgovor se odnosi na oblast socijalne i dječje zaštite.

Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti dao je zakonski osnov za unaprjeđenje usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite. Zakonom su između ostalih propisane usluge podrške za život u zajednici (dnevni boravak, pomoć u kući, stanovanje uz podršku, personalna asistencija i dr.), kao i savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge (savjetovanje, terapija, medijacija, SOS telefon i druge usluge s ciljem prevazilaženja kriznih situacija i unaprjeđivanja porodičnih odnosa).

Navedenim zakonom je propisano da poslove socijalne i dječje zaštite pored ustanova mogu pružiti i organizacija, preduzetnik, privredno društvo i fizičko lice, u skladu sa zakonom

U toku su aktivnosti na donošenju odgovarajućih podzakonskih akata koje će omogućiti razvoj usluga a što se odnosi i na razne servise podrške.“

Ministru rada i socijalnog staranja

1. ZORICA MARTINOVIĆ, POZITIVNA CRNA GORA:

»Koje je konkretne mjere Ministarstvo rada i socijalnog staranja preduzelo u kontroli rada Centra za socijalni rad u dijelu multidisciplinarnu zaštite žrtava nasilja u porodici kao i to zašto je od timova za multidisciplinarnu zaštitu žrtava nasilja Centra za socijalni rad izostalo procesuiranje brojnih pomenutih slučajeva?«.

Odgovor na pitanje dao je Goran Kušević, direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja:

„Zakon o zaštiti od nasilja u porodici koji reguliše oblast porodičnog nasilja stupio je na snagu u avgustu 2010. godine. Zakon uređuje zaštitu žrtava nasilja u prekršajnom postupku i propisuje pet zaštitnih mjera kao vrste prekršajnih sankcija: udaljenje iz stana, zabrana prilaženja žrtvi, zabrana uznemiravanja i uhođenja, obavezno liječenje od zavisnosti i obavezan psihosocijalni tretman. Predviđeno je i načelo hitnosti u postupcima koji se odnose na zaštitu od nasilja, pravo na psihosocijalnu i pravnu pomoć, kao i socijalnu i medicinsku zaštitu. Takođe je propisana obaveza policije, organa za prekršaje, državnog tužilaštva, centra za socijalni rad ili druge ustanove socijalne i dječje zaštite, zdravstvene ustanove, kao i drugih organa i ustanova koje se bave zaštitom, da pružaju potpunu i koordiniranu zaštitu žrtvi nasilja u porodici.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici u junu 2011. godine usvojena je Strategija zaštite od nasilja u porodici.

U novembru 2011. godine potpisan je Protokol o postupanju svih relevantnih institucija koji propisuje način i oblike međusobne saradnje u slučajevima nasilja u porodici. Stim u vezi, formirani su

multidisciplinarni timovi u okviru 11 Centara za socijalni rad. Multidisciplinarni timovi za zaštitu žrtava nasilja u porodici sastavljeni su od svih relevantnih institucija potpisnica Protokola o postupanju u slučajevima porodičnog nasilja i to: Centra za socijalni rad, Osnovnog suda, Osnovnog tužilaštva, Područnog organa za prekršaje, policije, zdravstvenih ustanova, škola te NVO-a. Svi multidisciplinarni timovi za zaštitu žrtava nasilja u porodici donijeli su Poslovnik o radu kojim su jasno propisane obaveze članova multidisciplinarnih timova. Takođe, u toku je priprema unificiranog Uputstva za primjenu Protokola o postupanju u slučajevima porodičnog nasilja za sve multidisciplinarnе timove na nivou Crne Gore.

Pored multidisciplinarnih timova, u Centrima su organizovani i drugi stručni timovi koji se bave zaštitom i pružanjem pomoći kako pojedincu tako i porodici sa nepovoljnim ličnim ili porodičnim okolnostima, koji uključuju prevenciju, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku. Od momenta usvajanja Zakona o zaštiti od nasilja u porodici (2010) primijećen je povećan broj prijavljenih slučajeva nasilja u porodici i nasilja nad ženama. Ovo jasno ukazuje da se Zakon primjenjuje u praksi. Ono što je važno istaći jeste da je povećan broj prekršajnih prijava dok je broj krivičnih prijava smanjen što je bila i namjera donošenja posebnog Zakona, kako bi žrtva dobila brzu i efikasnu zaštitu. U cilju kontinuirane edukacije i senzibilisanja profesionalnog kadra o problemu nasilja u porodici, u toku 2012. godine, organizovana je petodnevna obuka za 20 trenera/ica o implementaciji Protokola iz redova Policije i Centara za socijalni rad. Obuka je organizovana u cilju obezbjeđivanja standardizovanog pristupa svih policajaca, socijalnih radnika, nevladinih organizacija i svih drugih relevantnih učesnika/ca u procesu zaštite i podrške žrtvama nasilja. Svi treneri/ice po uspješno završenoj obuci su dobili sertifikate. Obučeni treneri su ušli u proces edukacije pripadnika policije i stručnih radnika u svim centrima za socijalni rad. Tokom novembra i decembra 2012. godine, organizovano je 11 treninga u 10 gradova za 220 polaznika/ca. Cilj treninga je bio upoznatu zaposlene u Upravi policije, Centrima za socijalni rad i zdravstvenim službama sa primjenom Protokola o postupanju institucija u slučajevima nasilja u porodici i principima međusektorske saradnje, senzibilisanje za problematiku porodičnog nasilja kao i u poznavanje sa principima rada sa žrtvama. U toku 4 treninga, od kojih su 2 održana u Podgorici (za opštine Podgorica, Danilovgrad, Cetinje i Kolašin), 1 u Baru (za opštine Bar i Ulcinj) i 1 u Kotoru (za opštinu Kotor, Budva i Tivat), obučeno je blizu 80 službenika policije, centara za socijalni rad i zdravstvenih službi. Treninzi su realizovani u saradnji sa 3 ŽNVO: SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica i Centar za ženska prava. Tokom 2013. godine, kroz isti program nastavljene su obuke za pravosudne organe i organe za prekršaje, kao i za članove multidisciplinarnih timova iz deset gradova u kojima su formirani. U junu 2014. je održana obuka na temu: Zaštita od nasilja u porodici za primjenu zakonodavstva iz oblasti zaštite od nasilja u porodici – ukupno: 32 člana multidisciplinarnih timova iz Kotora, Budve i Tivta.

Žrtva nasilja ima pravo na sve oblike i vidove zaštite, kako je propisano Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici. Predviđena prava žrtva može ostvariti po postupku i proceduri kako je propisano Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Porodičnim zakonom kao i Zakonom o opštem upravnom postupku (odredbe koje se odnose na postupak).

Takođe, članom 9 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici propisano je da državni organ, drugi organ, zdravstvena, obrazovna i druga ustanova su dužni da prijave policiji učinjeno nasilje za koje saznaju u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, odnosno djelatnosti.

Prijavu o učinjenom nasilju društvo je da policiji podnese odgovorno lice u organu ili ustanovi, kao i zdravstveni i socijalni radnik, nastavnik, vaspitač i drugo lice koje sazna za učinjeno nasilje u vršenju svojih poslova. Organ za prekršaje i policija dužni su da obavijeste centar za socijalni rad o prijavljenom nasilju.“

2. JOVANKA MANDRAPA, LPCG:

“Koje mjere Ministarstvo rada i socijalnog staranja planira da sprovede u smislu snažnije podrške samohranim majkama i trudnicama koje imaju zasnovan radni odnos ili određeni broj godina radnog staža, odnosno kako Ministarstvo misli da pospješi natalitet u Crnoj Gori kroz programe socijalne politike u okviru svoje nadležnosti?”

Obrazloženje:

Crna Gora je država koja posljednje dvije decenije bilježi vrlo nisku stopu godišnjeg rasta stanovništva, tačnije, stopa rasta je najčešće imala negativan trend, dok posljednji rezultati iz 2013. godine stagniraju, odnosno rast stanovništva iznosi 0,0%. Iako ovakva kretanja jesu tipična i za države regiona ali i Evrope,

Crna Gora je jedinstvena u tome što, iako brojčano najmanja nacija, nema jasnu strategiju socijalne zaštite majki i porodice koja bi podsticala rast stanovništva i poboljšala natalitet. U tom smislu, Liberalna partija je 2012. godine pokrenula peticiju sa zahtjevom da se majkama sa troje i više djece i najmanje 15 godina radnog staža dozvoli mogućnost povlašćenog penzionisanja, odnosno mogućnost dobijanja nacionalnih penzija. Ovakav početni prijedlog LPCG pokušaj je da se na tržištu rada zaštite samohrane majke, majke sa troje ili više djece i trudnice, odnosno najranjivije kategorije na tržištu rada koje su, s druge strane, najvažniji faktor pozitivnog godišnjeg rasta stanovništva i nataliteta u crnogorskom društvu. Takav prijedlog prihvatljivo je modifikovati i kreirati eventualna kvalitetnija rješenja u aktuелnoj socijalnoj situaciji, ali koja će u konačnom imati isti pomenuti cilj i svrishodnost. Posebna važnost kreiranja takvog rješenja jeste u ovom trenutku procesa evroatlantskih integracija kada je aktuелno pregovaračko poglavlje broj 19 koje se tiče socijalne politike i zapošljavanja. Liberali i liberalke smatraju da je ovo problem sa najvišim prioritetom za društvo i državu, jer, u konačnom, od njegovog kvalitetnog rješavanja zavisi i bološki opstanak crnogorskog naroda i budući kvalitet života crnogorskih građana.

Odgovor na pitanje dao je Goran Kušević, direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja:

„U Crnoj Gori, zaposlene žene su kategorija zaposlenih sa posebnom zaštitom na radu. Posebna zaštita zaposlenih žena se sastoji u priznavanju i ostvarivanju određenih prava na radu i po osnovu rada. Zaštita žena kod nas je propisana Ustavom i Zakonom, a na osnovu i u skladu sa njima propisana je i opštim aktima i kolektivnim ugovorom. Takođe, o posebnoj zaštiti žena postoje odgovarajući propisi Evropske Unije, konvencije i preporuke Međunarodne organizacije rada i drugi propisi međunarodnog prava.

Odredbama Zakona o radu („Službeni list CG“, br. 49/08, 59/11, 66/12 i 31/14) propisana je posebna zaštita žena za vrijeme trudnoće i porođaja, da zaposlena žena može da otpočne korišćenje porodiljskog odsustva 45 dana, a obavezno 28 dana prije porođaja.

Roditeljsko odsustvo se može koristiti u trajanju do 365 dana od dana rođenja djeteta, međutim zaposlene žene koje otpočinu da rade prije isteka porodiljskog odsustva pored prava na pauzu imaju pravo da koriste 90 minuta odsustva sa rada zbog dojenja djeteta.

Za vrijeme roditeljskog odsustva zaposlena žena ima pravno na naknadu zarade u visini zarade koju bi ostvarila da radi, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom. Poslodavac je dužan da zaposlenoj ženi po isteku porodiljskog, odnosno roditeljskog odsustva obezbijedi povratak na isto radno mjesto ili na odgovarajuće radno mjesto sa najmanje istom zaradom.

Zaposlena žena ne može da radi na radnom mjestu na kojem se pretežno obavljaju naročito teški fizički poslovi, radovi pod zemljom ili pod vodom, niti na poslovima koji bi mogli štetno i s povećanim rizikom da utiču na njihovo zdravlje i život, međutim ukoliko radi u oblasti industrije i građevinarstva ne može se rasporediti na rad noću, izuzev ako radi na rukovodećem radnom mjestu ili koja obavlja poslove zdravstvene, socijalne i druge zaštite.

Poslodavac ne može odbiti da zaključi ugovor o radu sa trudnom ženom, niti joj može otkazati ugovor o radu zbog trudnoće ili ako koristi porodiljsko odsustvo. Zaposlenoj ženi kojoj ugovor o radu na određeno vrijeme ističe u periodu korišćenja prava na porodiljsko odsustvo, rok za koji je ugovorom o radu zasnovala radni odnos na određeno vrijeme produžava se do isteka korišćenja prava na porodiljsko odsustvo.

Na osnovu nalaza i preporuke nadležnog doktora medicine, žena za vrijeme trudnoće i dok doji dijete može biti privremeno raspoređena na druge poslove, ako je to u interesu očuvanja njenog zdravlja ili zdravlja njenog djeteta.,

Ako poslodavac nije u mogućnosti da zaposlenoj ženi obezbijedi raspored na drugi posao, zaposlena ima pravo na odsustvo sa rada, uz naknadu zarade u skladu sa kolektivnim ugovorom, koja ne može biti manja od naknade koju bi zaposlena ostvarila da je na svom radnom mjestu.

Zaposlena žena za vrijeme privremenog rasporeda na druge poslove ima pravo na zaradu radnog mjesta na koje je radila prije raspoređivanja. Zaposlena žena za vrijeme trudnoće i žena koja ima dijete mlađe od tri godine života ne može raditi duže od punog radnog vremena, niti noću. Izuzetno zaposlena

žena koja ima diete starije od dvije godine života može raditi noću, samo ako pisanom izjavom pristane na takav rad.

Jedan od roditelja koji ima dijete sa težim smetnjama u razvoju, kao i samohrani roditelj koji ima dijete mlađe od sedam godina života može raditi duže od punog radnog vremena, odnosno noću, samo na osnovu pisanog pristanka.

Sa aspekta penzijskog sistema, ističemo da su prava koja se obezbjeđuju u penzijskom sistemu, prava po osnovu starosti i invalidnosti, a ne i po osnovu materinstva.

Međutim, u cilju stimulanja nataliteta u Crnoj Gori, izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju iz decembra 2010. godine, propisano je da se osiguranici – ženi za svako rođeno dijete računa poseban penzijski staž u trajanju od po šest mjeseci po djetetu.

3. VESNA MILONJIĆ – ALEKSIĆ, Unija slobodnih sindikata – Sekcija žena:

“Članom 108 stav 4 Zakona o radu (“Sl.list CG”, br. 49/2008, 26/2009, 59/2011, 66/2012 i 31/2014.) propisano je da: “Zaposlenoj ženi kojoj ugovor o radu na određeno vrijeme ističe u periodu korišćenja prava na porodiljsko odsustvo, rok za koji je ugovorom o radu zasnovala radni odnos na određeno vrijeme produžava se do isteka korišćenja prava na porodiljsko odsustvo.”

Imajući u vidu navedeno, molimo Vas da nam date odgovor na sledeća pitanja:

-Da li se navedeni član primjenjuje i na zaposlene žene koje za vrijeme trajanja ugovora o radu na određeno vrijeme po nalazu lekara otpočnu trudničko bolovanje? Ukoliko je odgovor negativan, da li Ministarstvo planira da kroz najavljene izmjene Zakona o radu, iznađe mehanizme za zaštitu od otkaza zaposlenih žena koje koriste trudničko bolovanje?

-Imajući u vidu da za vrijeme porodiljskog odsustva zaposlenoj ženi teče radni staž, te da se rok na koji je ugovorom o radu zasnovala radni odnos na određeno vrijeme “produžava” do isteka korišćenja prava na porodiljsko odsustvo, to nas interesuje da li se rok na koji se u konkretnom slučaju produžava radni odnos računa kao radni angažman i uslov za transformaciju ugovora o radu sa određenog na neodređeno vrijeme, ukoliko je ukupno vrijeme radnog angažmana, uz korišćenje prava na porodiljsko odsustvo, preko 24 mjeseca neprekidno?”

Odgovor na pitanje dao je Goran Kuševića, direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja:

„ Zakon o radu (član 108) ne predviđa zabranu otpuštanja radnika za vrijeme trudnoće (to se odnosi samo za period porodiljskog odsustva).

-Zaposlenoj ženi kojoj ugovor o radu na određeno vrijeme ističe u periodu korišćenja prava na porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo, rok za koji je ugovorom o radu zasnovala radni odnos na određeno vrijeme produžava se do isteka korišćenja prava na roditeljsko odsustvo, koje traje 365 dana od dana rođenja djeteta, odnosno dok dijete napuni godinu dana života.

To znači da produženje ugovora o radu na određeno vrijeme nakon isteka roka od 24 mjeseca radi korišćenja prava na porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo ne može biti osnov za transformaciju ugovora o radu sa određenog na neodređeno vrijeme“.

4. HATIDŽA NELJAJ, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Ulcinj:

„Imajući u vidu da je akcionim planom za poglavlje 23 planirana podrška Vlade uspostavljanju nacionalne SOS linije sa 24-satnim dežurstvom, zanima nas kada se planira sprovesti ta aktivnost i na koji način. Da li će koristiti model finansiranja više SOS telefona (sjever, jug, centar i sl) i da li će i na koji način biti uključene SOS organizacije u planiranje ovih aktivnosti i definisanja standarda, tj. pravilnika o radu? Takođe nas zanima i da li se planira da to bude SOS telefon za žrtve nasilja u porodici ili će to, kako nalaže Istanbulska konvencija, biti SOS linije za nasilje u porodici i nasilje nad ženama.”

Odgovor na pitanje dao je Goran Kuševića, direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja:

„Aktivnosti koje se odnose na SOS liniju, koje su trebale da se realizuju do kraja 2014. godine u smislu uspostavljanja ovog servisa, planirane su za 2015. godinu. Naime, planirano je da Ministarstvo rada i socijalnog staranja do kraja II kvartala 2015. godine donese podzakonske akte koji će stvoriti preduslove za uspostavljanje servisa SOS linije.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je napravilo analizu i predlog modela funkcionisanja budućeg servisa SOS linija i prezentiralo ga u maju 2014. godine na sastanku predstavnika ovog ministarstva, Ministarstva rada i socijalnog staranja i kancelarije UNDP u Crnoj Gori.

Nakon donošenja pravilnika i urađene analize predloženih modela, utvrdiće se konačni model SOS linije na nacionalnom nivou.

Akcionim planom za pregovaračko poglavlje 23 – Temeljna prava i pravosuđe, definisano je da se tokom 2015. godine stvore preduslovi za uspostavljanje besplatne i jedinstvene SOS linije za prijave slučajeva nasilja sa 24-časovnim dežurstvom. U vezi sa tim, u toku 2015. godine Ministarstvo za ljudska i manjinska prava planira da potpiše memorandume o razumijevanju sa NVO – koji razvijaju ovu vrstu servisa u cilju stvaranja uslova i mogućnosti da iste mogu aplicirati za akreditaciju programa i licenciranje za ovu vrstu usluge.“

Ministarki nauke

1. ALEKSANDRA VUKOVIĆ, Univerzitet Donja Gorica – UDG:

“Vaša dosadašnja, veoma plodna saradnja sa našom institucijom podstakla me da se Vama obratim u vezi sa podrškom nekada Ženskim, sada Rodnim studijama na Univerzitetu Donja Gorica, koje smo, u vidu master programa, osnovali prije pet godina, prvi u Crnoj Gori, bez obzira na neisplativost osnivanja jednog ovakvog studijskog programa. Ja sam predavačica na Fakultetu umjetnosti, kao i na Humanističkim studijama, ali i polaznica II generacije studentkinja Ženskih/Rodnih studija. Postoji li mogućnost da se u okviru nekoga projekta koje ministarstvo kojim rukovodite realizuje, štampaju master radovi koji su završeni ili su u procesu izrade, a koje bi neki od prestižnih predavača na Ženskim studijama recenzirali (što znači da bi bili visoko vrednovani i služili na čast kako instituciji iz koje dolaze, tako i Ministarstvu koje bi finansiralo njihovo objavljivanje)? Po mome mišljenju, ovom pomoći bi Ministarstvo nauke učestvovalo u izvanrednom pokušaju Univerziteta Donja Gorica da doprinese naučnom uobličavanju rodni studija, kako su to znatno ranije od nas učinile sušedne države, koje su i zbog toga dio Evropske unije. Unaprijed Vam zahvaljujem na odgovoru i razumijevanju. U iščekivanju Vaše podrške, srdačno Vas pozdravljam.”

Odgovor na pitanje dala je Smilja Prelević, sekretarka Ministarstva nauke:

“Ministarstvo nauke, u skladu sa obavezama koje proističu iz procesa pridruživanja Evropskoj uniji, posebno tretira pitanje rodne ravnopravnosti u nauci i istraživanju i ovo pitanje je uvrstilo u zakone, strategije, programe i projekte za čiju izradu, implementaciju, promociju i finansiranje je zaduženo.

Ministarstvo je na nacionalnom nivou prepoznato kao nosilac mjera u Planu aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (2013-2017) i imenovalo je koordinatora za pitanja rodne ravnopravnosti u nauci. Takođe, Ministarstvo ima svog predstavnika u Helsinki grupi za žene u nauci.

Ministarstvo nauke podržava postojanje studijskog programa koji se odnosi na rodne studije, posebno iz razloga što se na taj način stvorila mogućnost za naučna istraživanja u ovoj oblasti, koja u prethodnom periodu nijesu bila zastupljena u dovoljnoj mjeri.

Kada je riječ o finansijskoj podršci za štampanje master radova i njihovog objavljivanja, Ministarstvo nauke nije u mogućnosti da pruži ovu posebnu vrstu podrške, jer u skladu sa članom 9 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, nije nadležno za poslove koji se odnose na izdavačku djelatnost, već za poslove koji se odnose na nauku i istraživanja.

Saglasno navedenom, Ministarstvo nauke realizuje Konkurs za sufinansiranje 104 nacionalna naučnoistraživačka projekta, na period od tri istraživačke godine, u okviru kojih se finansiraju, između ostalog, i istraživanja za potrebe izrada magistarskih teza.

Napominjemo da podrškom u prioritetnoj istraživačkoj oblasti "Identitet" Ministarstvo stimuliše istraživanja iz oblasti rodne ravnopravnosti, i u okviru navedenog konkursa finansira naučnoistraživački projekat koji za temu ima "Identitet žena u Crnoj Gori".

Takođe, Ministarstvo pruža podršku prilikom uključivanja crnogorskih naučnika i istraživača u međunarodne programe i projekte, u kojima postoji mogućnost prijavljivanja projektnih prijedloga iz svih oblasti istraživanja. Stoga preporučujemo angažovanje u nekom od programa i projekata, kroz čije aktivnosti postoji mogućnost stimulisanja izdavačke djelatnosti."

VD ministra prosvjete:

1. LJILJANA VELIĆ, HGI:

„Na koji će se način unaprijediti mogućnosti cjeloživotnog učenja radi stjecanja znanja i vještina u okviru profesionalnog, društvenog i građanskog djelovanja?

Objasnenje:

Pod snažnim utjecajem globalizacije društvo danas nosi niz izazova koji zahtjevaju nova znanja i vještine. Cjeloživotno učenje i obrazovanje su dio tih procesa ali i zbog svoje uloge su područja koja se moraju prilagođavati promjenama. Kako je cjeloživotno učenje izazov modernog doba potrebno je podići svijest o važnosti ulaganja u znanje i kulturu učenja tijekom cijelog životnog vijeka.

Kod žena, osim ciljeva ekonomske prirode, cjeloživotno učenje pridonosi i aktivnijoj ulozi u društvu. Promicanje kulture učenja potiče društvenu uključenost i razvija individualne potencijale žena."

Odgovor na pitanje dala je Mubera Kurpejović, generalna sekretarka Direktorata za visoko obrazovanje u Ministarstvu prosvjete

"U svijetu koji se dinamično mijenja znanje i vještine koje stičemo tokom redovnog obrazovanja i ulazimo u svijet rada, nijesu više dovoljni da zadovolje potrebe savremene ekonomije i lične ambicije pojedinca. Cjeloživotno učenje je najbolji odgovor na izazove savremenog društva kao što su nedostatak vještina radne snage i globalne konkurentnosti, sticanje društva i dr. Obrazovanje i učenje nije samo priprema za život već istovremeno i način življenja savremenog čovjeka. Cjeloživotno učenje je sredstvo ličnog ispunjenja i stvaranja sposobnosti za participiranje u građanskom društvu.

U razvijenim zemljama cjeloživotno učenje, uključujući obrazovanje i učenje odraslih, smatra se najboljim odgovorom na ekonomske, društvene, kulturne, ekološke i druge izazove. Svijest o ključnoj ulozi obrazovanja i učenja odraslih razvijena je u skoro svim zemljama, a u većini EU država usvojene su sveobuhvatne strategije cjeloživotnog učenja.

U cilju razvoja ove oblasti, Vlada Crne Gore je u toku 2014. godine na prijedlog Ministarstva prosvjete donijela dva strateška dokumenta od značaja za razvoj obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja: Strategiju obrazovanja odraslih Crne Gore 2015-2025. godine i Plan obrazovanja odraslih 2015-2019. godine. Ministarstvo prosvjete je u prethodnom periodu donijelo i posebnu legislativu kojom se uređuje oblast obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Crnoj Gori - Zakon o obrazovanju odraslih, Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama i Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija.

Radi stvaranja potrebnog ambijenta i podrške razvoju cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih u Crnoj Gori, Ministarstvo prosvjete svake godine, u saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje i institucijama socijalnog partnerstva, organizuje manifestaciju "Dani obrazovanja i učenja odraslih", kojom se promoviše concept cjeloživotnog učenja.

Osnaživanje rodne ravnopravnosti je usko povezano sa stvaranjem mogućnosti da svi građani bez obzira na rodnu ili bilo koju drugu različitost imaju podjednake šanse za učenje i nastavak obrazovanja u svojim životnim dobima. Kod žena, cjeloživotno učenje osim postizanja ekonomskih ciljeva ima i poseban značaj jer podstiče razvoj kulture, socijalnu inkluziju, individualni potencijal i doprinosi njihovoj aktivnoj ulozi u građanskom društvu.

U cilju unapređenja oblasti obrazovanja odraslih i podizanja kvaliteta neformalnog obrazovanja u Crnoj Gori, Ministarstvo je uredilo postupak donošenja programa i licenciranja ustanova iz oblasti

obrazovanja odraslih. Do kraja 2014. godine Ministarstvo prosvjete je licenciralo 88 organizatora obrazovanja odraslih, a Nacionalni savjet za obrazovanje je usvojio 95 programa obrazovanja za sticanje stručnih kvalifikacija i 72 programa obrazovanja za sticanje ključnih vještina.

U narednom periodu Ministarstvo će u cilju daljeg razvoja socijalne inkluzije i aktivnog građanstva, posebnu pažnju posvetiti razvoju programa neformalnog obrazovanja koji vode usavršavanju, unapređenju ključnih kompetencija i doprinose ličnom razvoju pojedinca.”

2. VJOLICA LIKA-ČOBOVIĆ, FORCA:

“U okviru četvrtog zasjedanja ženskog parlamenta, u organizaciji Odbora za rodnu ravnopravnost, Ministarstvu prosvjete postavljam sledeće pitanje:

Pod kojim kriterijumima se zasniva izbor predstavnika Ministarstva prosvjete za članove školskog odnosno upravnog odbora javnih školskih ustanova i da li će Ministarstvo prosvjete pokrenuti inicijativu sa ciljem depolitizacije upravnih odbora u ovim institucijama?

Obrazloženje:

Upravni odbori kako u ustanovama osnovnog obrazovanja i vaspitanja i u ustanovama srednjeg obrazovanja i vaspitanja su sastavljeni/imenovani od funkcionera i aktivista DPS-a. Tačnije rečeno, od pet članova u ovim odborima, jedan se bira kao predstavnik roditelja, jedan predstavnik nastavnika, dok tri preostala su uglavnom izabrani iz organa i foruma ove partije. Ovo ima direktan uticaj na sve odluke koje usvaja školski odbor i tako često onemogućava realizaciju zahtjeva roditelja ili nastavnika koja su u dobrobit djece koja pohađaju nastavu. Oblast obrazovanja je u opštem interesu svih roditelja i djece koja se obrazuju u tim školama, te kvalitet nastave direktno utiče na profesionalno usavršavanje djece i posljedično tome na obrazovanje cijelog društva. Zbog toga, ovo pitanje koje postavljamo je dobro da se od strane Ministarstva prosvjete shvati ozbiljno jer se radi o interesu svih nas.”

Odgovor na pitanje dala je Mubera Kurpejović, generalna sekretarka Direktorata za visoko obrazovanje u Ministarstvu prosvjete

„Decentralizacija u Evropskoj uniji zasniva se na principu svojinskih, odnosno osnivačkih prava.

U Crnoj Gori osnivač svih javnih ustanova je Vlada, to ministar prosvjete, saglasno odredbama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, u ime Vlade, imenuje predstavnike države u organe upravljanja javnih ustanova.

Ovlašćenja ministra da određuje predstavnike Ministarstva prosvjete u organe upravljanja ustanova proizilaze iz svojinsko-pravnih odnosa, ali i iz direktne i potpune odgovornosti Ministarstva prosvjete, odnosno Vlade, za obrazovni sistem u Crnoj Gori.

Saglasno članu 73 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, školske odbore javnih osnovnih škola i gimnazija čine: tri predstavnika Ministarstva prosvjete (odnosno tri predstavnika opštine za ustanove čiji je osnivač opština), jedan predstavnik zaposlenih i jedan predstavnik roditelja, dok školske odbore stručnih škola čine četiri predstavnika Ministarstva prosvjete (odnosno opštine za ustanove čiji je osnivač opština), jedan predstavnik socijalnih partnera, jedan predstavnik zaposlenih i jedan predstavnik roditelja.

Predstavnike Ministarstva prosvjete bira i razrješava ministar prosvjete, dok ostale predstavnike biraju organi čiji su to predstavnici, u skladu sa zakonom.

VD ministra zdravlja:

1. DR GINA MASONIČIĆ, NVO „POVJERENJE“, Bar - na sednici pitanje je pročitala Irma Hadrović:

“Kada će briga o starim biti sistemski riješena kroz programe zavoda ili instituta za gerontologiju, koji bi bio državna institucija, a ne da se kao do sada ovo rješava parcijalno i sporadično u okviru NVO i da zavisi od sponzora i donator? Takođe, zašto u Crnoj Gori nema nijednog specijaliste gerontologa?”

Odgovor na pitanje dao je dr Suad Numanović, rukovodilac Ministarstva zdravlja:

“Treće životno doba predstavlja fazu u životu a ne bolest, i problem starenja podrazumijeva fiziološke promjene a hronološka starost nije mjerilo starenja već biološka starost (“nije važno koliko imaš godina, već kako ih nosiš”).

Liječenje i zdravstvena njega starih lica u Crnoj Gori obezbjeđuje se kod izabranog doktora i u kući. Pružaju je izabrani doktori koji imaju holistički pristup zdravlju, medicinske i patronažne sestre (njega u domu zdravlja i u kući) i fizioterapeuti (rehabilitacija u ambulanti i u kući).

Ovakva organizacija zdravstvenog sistema za sada ne prepoznaje potrebu za užom specijalizacijom iz gerontologije.

Zdravstveni sistem se priprema za integraciju zdravstvenih i socijalnih servisa i u tom cilju Institut za javno zdravlje je uključen u program Net-age koji ima za cilj identifikaciju svih pružaoca usluga vezanih za brigu o starim osobama.

Dosadašnji servisi za stare osobe se realizuju u 3 rezidencijalne ustanove: JU Dom starih “Grabovac” u Risnu, JU Dom starih “Bijelo Polje” u Bijelom Polju i JU Specijalni zavod “Komanski most”, koji je namijenjen smještaju odraslih i starih invalidnih lica i u toku rezidencijalnog smještaja obezbjeđuje se i kontinuirano liječenje i zdravstvena njega od stalno zaposlenih medicinskih sestara, fizioterapeuta, psihologa, radnih i okupacionih terapeuta i njegovateljica. U liječenju se uključuju i ljekari određene specijalnosti, po potrebi.

Takođe, zaštita starih lica se obezbjeđuje i na lokalnom nivou u vidu usluga geronto-domaćica koje realizuju lokalne samouprave u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje, Crvenim krstom, NVO sektorom i dr.”

**

Nakon dobijenih odgovora na postavljena pitanja prisutne je pozdravila članica Odbora za rodnu ravnopravnost prof.dr Jelisava Kalezić. Ukazala je na socio-ekonomski i politički položaj žena u Crnoj Gori, koje čine 51% populacije, jer tradicionalno istorijski potvrđena uloga žene u Crnoj Gori, po njenom mišljenju, ne korespondira sa savremenim životom i naglasila da podržava samo univerzalno iz tradicije koje se može transponovati na današnji savremeni život, kao i na budućnost. Predložila je da na petom zasjedanju Ženskog parlamenta 2016. godine, ministri odgovaraju na pitanja koja nijesu ranije dostavljena, što je praksa mnogih evropskih parlamenata, i da šednici, za bolje uvažavanje Ženskog parlamenta, prisustvuje Vlda Crne Gore u punom sastavu.

Predšednica je zaključujući šednicu konstatovala da su predstavnici Vlade odgovorili na 20 pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija i predstavnica civilnog društva, kao i da šednici nijesu prisustvovala, a time i iskoristile mogućnost postavljanja pitanja – jedna predstavnica DPS-a i predstavnice: NVO: Ženska alijansa za razvoj i “ATAK” i predstavnica Univerziteta Crne Gore.

Šednici Ženskog parlamenta prethodilo je otvaranje izložbe mlade crnogorske umjetnice Katarine Zlajić, koja je izabrana od platforme Not Just a Label iz Londona kao jedna od 100 najboljih mladih talentovanih umjetnika/ca svijeta da predstavi svoj rad ove godine u maju u Vicenzi i Venecijanskom bijenalu.

Šednica je završena u 13 sati i 40 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković,s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak,s.r.